

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API *Mahana toru 26 nō fepuare 2020*

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

Haamauraa 'e piti tuhaa tautai faature ZPR 'i Ua Huka

'Uâ faaoti te 'Apooraahau 'e faataa 'e piti tuhaa tautai faaturehia pihia « *Tokatai* » 'e « *Teuaua* » 'i te 'ôti'a mana 'ô te motu Ua Huka.

Nô roto mai teie 'ôpuaraa 'i te faaotiraa 'â te 'Apooraa 'oire 'ô Ua Huka 'ô tei faaoti 'iâ pâruruhia te faufaa moana 'ô teie tûhaa moana.

Te ZPR mâtâmua *Tokatai* tei te 'âanoraa 128,76 tâ. Tei roto te ô'oâ 'ô *Hane, hô*''ê tuhaa faataahia nô te hâpiiraa piahi 'i te tuhaa too'â 'o te râ moti atu i te motu Papa.

Te piti 'ô te ZPR *Teuaua* tei te 'âanoraa 22,46 tâ. Tei roto te motu manu 'e te motu *Hemini*.

'I roto 'i teie nau ZPR, 'ôpani 'eta'etahia te huru tautai ato'a, nô te roaraa 'e 4 matahiti. Te fâ 'ô te faa'aere faahouraa 'i te hotu moana, te î'a rau, te 'oura 'e te paapaa *toetoe*, 'ô tei tautai hua noahia mai na.

'E faati'ahia mai te hô'ê tômite tî'aau 'ei mau mero nô te tôtaiete tîvira 'ei feiâ tai'a anei, te fâ, 'ô te huiraa'ira iho te ara 'i ni'a 'i tâ râtou mau hotu moana 'i roto 'i te ZPR.

'Ô teie te nau râhui mâtâmua roa 'i Mâtuita.

Te târifa 'ô te mau môri 'e mâhu ahi

'I te tai'o mahana 'a hurihia mai ai tâ tâtou mâhu ahi, 'uâ mmaraa te târifa CAF numerahia 'i ni'a 'i te moni tahiti 'e 8,51% te maraa 'iâ faa-au-hia 'e te poro'iraa nâ mua atu 'i raro a'e 'ii te maraa 'ô te fereti (+18,2%).

'Aita te mâhu ahi 'i hurihia mai 'i tenuare ra.

Noa atu te maraa 'ô te târifa mâhu ahi, 'uâ faaôti te 'Apooraahau 'e tâpe'a noa te târifa tahito nô te 'âva'e mâti .

Tere 'ô te DAF 'i Taratoni

'I te 13 nei 'ô tîtema 2019, 'uâ târima 'ô Porinetia 'e Taratoni 'i te hô'ê parau faa-au nô te ohipa 'âmuiraa nâ fenua 'e piti nei.

Nô te haamana roa 'i te reira parau faa-au ia tere mai te Peretiteni Hau Repupirita, Emmanuel Macron 'i eperera 2020, 'inaha 'e 'ô ato'a, 'i roto 'i teie parau faa-au, te ohiparaa 'âmui te mau ohipa fenua 'e te heruraa repo.

Nô te reira, 'ua faanaho te Faaterehau 'ô te ohipa faa'apu hâpa'o 'i te ohipa fenua (DAF) te hô'ê tere 'i Taratoni 'i mê 2020. E piti tumu 'i roto 'i teie tere.

'I te pae 'ô te poritita 'ô te mau heruraa repo :

'Uâ haamana mai na 'ô Porinetia 'i te mau faatureraa 'i te 16 'ô tînuare 2020, 'e haamana te 'Apooraahau 'i teie faaueraa mana 'i teie ihoa matahiti. Te tahi, 'ô te hinaaro ia 'ô Porinetia 'iâ hohonu atu-â te mau 'aitauraa ohipa 'e te mau piha ohipa fenua 'ô Taratoni.

Te pae 'ô te poritita ohipa fenua :

'Uâ tû'ati noa te huru 'ô te ohipa fenua 'i Taratoni 'e 'i Porinetia nei 'ô tei haafaufaa 'i tô râtou 'âai 'e tô râtou hiro'a tumu 'e 'ô te faarava'i roa 'i te matuturaa ohipa 'a te DAF, 'i mua ihoâ râ 'i te 'ôpereraa fenua 'o tei 'ore-â 'i ravehia, nâ reira tâ na târena arata'i, 'e 'i te pae ho'i 'ô te tîâauraa 'i te mau fenua Hau.

Tauturu nô te mau pû'oïraa itenati â te mau taiete

Nâ roto 'i te rave'a tauturu nô te pû'oïraa itenati 'â te mau taiete (ACI) 'i Porinetia, 'e rave ô râtou tei fâna'o 'i te tauturu moni 'â te

Fenua, tei te faito 70% 'ô te tapura faufaa titauhia, 'uâ nao'a roa na 'i te faito 1 066 176 toata.

Nô te tîtau 'i te rênî ADSL, 'ua faataa na te 'Apooraahau :

- 143 447 toata nâ te taiete REZO Gaming ;
- 198 274 toata taiete Aux Délices ;
- 199 108 taiete Centre d'usinage de Taravao ;
- 200 000 toata taiete Keyahei ;
- 72 342 taiete Pacific Landscape Design ;
- 53 005 taiete Ame Etanchéité ;
- 200 000 nâ te taiete Réalité virtuelle Tahiti.

Tauraa 'i te mau arata'ïraa 'e te naturaraa 'ô te mau tata'uraa nô te mau tihepuraa nô te mau hi'opo'araa nâ tô roto 'e tô rapae'au feiâ ohipa tîtiare, tauturu hâpa'o tamarii hâpiïraa, 'e te mau rima ohipa nâ te Hau

'Uâ haamana te 'Apooraahau 'i te mau arata'ïraa 'e te mau râve'a 'e te naturaraa 'ô te mau tata'uraa rau nô 2020.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Te faanahoraa nô te mau hi'opo'araa rave ohipa tôtiare 'e te mau tauturu hâpa'o tamarii hâpiiraa, 'e piti noa hi'opo'araa nô te faaô.

- Ei mau uiuiraa rau, te faito reo farani 'e te 'ite 'ô te taata tata'u i te mau 'âpooraa mana 'â Porinetia farani ;
- Uiraa mana'o nô te faito 'ite 'e te 'aravihi 'i ni'a 'i te tôro'a hinaarohia 'e te taata tata'u ;
- tâu'aparauraa 'e te tômite hi'opo'a nâ roto 'i tet reo tahiti.

'E îva 'âmaa ohipa te faatata'uhia: te ture, tereraa faufaa 'â te hau, 'imiraa faufaa, faaherehereraa tâo'a tupuna, huri parau, tai'o, piha ohipa 'â te hau, tî'âauraa ohipa 'ô te êa 'e tôtiare, paturaa fare 'e te faahoturaa 'i te mau fenua.

Te mau hi'opo'araa nô te faaô 'i roto 'i te tata'uraa nâ rapae mai 'i te hau te vai nei te faati'araa parau pâpa'i 'e hô'ê nota 'i ni'a 'i te pu'e parau 'i te taime tâpa'oraa. Te ô 'i roto 'i te tâta'uraa nâ tô roto a'e na taata ohipa, hô'ê noa ia tumu parau tata'u, 'oia ho'i te pâpa'iraa 'i te hô'ê nota 'i ni'a 'i te pu'e parau 'e tô na tâtararaa ti'a 'i ni'a 'i te 'âmaa ohipa mâ'itihia mai 'eâ na.

Te mau hi'opo'araa nô te tutau 'i te faaôraa ohipa a te hau nâ tô rapae'au 'e tô roto a'e na iho 'e faitohia ia 'i ni'a 'i te 'ite 'ô te taata tata'u 'e te hi'opo'araa 'i roto 'i te tâu'araa parau 'e te tômite haavâ.

Faa'âpîraa 'i te tîtauraa ohipa tauturu ûtuûtu ma'i

'Uâ haamana te 'Apooraahau 'i te tapura 'ô te mau parau tû'ite nô te faaô 'i roto 'i te tôro'a tauturu ûtuûtu ma'i. nâ reira te tata'uraa, 'e matara nô te feiâ 'e fatu ra 'i te parau tû'ite 'i raro nei :

- 1) nô te mau tauturu ûtuûtu ma'i :
 - parau haapâpû 'e tauturu ûtuûtu ;
 - parau tû'ite hau nui tauturu ûtuûtu ma'i ;
 - parau tû'ite 'â te fenua nei ;
 - parau haapâpû tôro'a tauturu ûtuûtu ma'i nâ te fenua nei ;
 - parau tû'ite tauturu ûtuûtu ma'i nâ Porinetia farani ;
- 2) nô te mau tauturu ûtuûtu 'aiû 'aru'aru :
 - parau haapâpû 'i ni'a 'i te tôro'a taututuru ûtuûtu 'aiû 'aru'aru ;
 - parau tû'ite tôro'a tauturu ûtuûtu 'aiû 'aru'aru ;
 - parau tû'ite hau nui tauturu ûtuûtu 'aiû 'aru'aru ;
- 3) nô te mau tauturu ma'i huma :
 - parau haapâpû 'i ni'a 'i te tôro'a turu 'i te aupuru huma (CAFAMP) ;
 - parau tû'ite hau nui 'âpee hâpii 'e tôtiare (DEAES). Tôro'a taa hâpa'o 'i te ora 'i roto 'i te mau pûhaparaa 'âmui.

Tauturu moni nâ te tatiraa metua piahi 'ô te fare hâpiiraa Henri Hiro

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Nâ roto 'i te aniraa 'â te Faaterehau 'ô te hâpiiraa, 'uâ fârii te 'Apooraahau 'ê faataa 800 000 toata nâ taatiraa metua piahi 'ô te fare hâpiiraa Henri Hiro nô te âmo 'i te 'ôpuaraa « Ambassadeurs éco-citoyens ».

'E ohipa 'âmui nâ te mau 'orometua hâpii, 'uâ hinaaro teie taatiraa 'iâ fâriu te 'ei'e 'âua haati 'i teie 'ôpuaraa 'ô te haaputupu te mau metua, te mau tamarii 'e te mau 'orometua. 'iâ riro mai te mau tamarii 'ei mau ti'ahau pâruru arutaimareva. Tai'ohia 14 piahi nô te piha 5, tamarii tumu nô Faa'a 'ô râtou ei te riro mai 'ei hâpii 'i tô râtou mau hoa tamarii, te mau 'orometua 'e te mau metua 'e rave rahi atu-â feiâ turu. Te târena ohipa 'ô te hâpii, te faaôraa 'i roto 'i te mau ta'urua 'i Porinetia tâato'a mai te Noera 'ô te autahi, te tere 'i Wellington Aotearoa, te vauvauraa 'i tô râtou tere 'iâ ho'i mai. Te fâna'o 'i teie tauturu, tei te tapura ia 'â te DSFE.

Tauturu moni nâ te fare mâriri Louis Malardé

'Uâ fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'i te hô'ê tauturu moni 'i ni'a 'i te faito 'e 83 000 000 toata nô te fatu mai 'i te mâtêria hi'opo'a 'i te mau 'airoiro 'ite 'orehia 'e te mata taata nô te rave 'i te mau mâ'imiraa 'i ni'a 'i te ma'i mâriri 'aitaata 'i Porinetia nei.

Târenahia mai nô 2019 ra nâ roto 'i te hô'ê parau faa-au Hau nui-Hau fenua nô te mau ma'i teimaha 'ua faa-au-hia te hô'ê faaa'ohiparaa faufaa nô te faarava'i 'i te moihaa mâ'imi 'e te haamauraa 'i Porinetia te rave'a 'aravihi hau atu 'i te teiteiraa nô tâ tâtou pû mâ'imiraa.

Te mau pârahiraa vata nô te hâpiiraa tôro'a ûtuûtu ma'i nô 2020

'E faaineine nei ihoâ te hâpiiraa tôro'a ûtuûtu ma'i Mathilde Frébault 'i te mau matahiti ato'a te tomoraa faaineine 'i te tôro'a tuati ma'i fatu atu ai 'i te parau tû'ite hau nui 'e te faito licence, tapurahia 'i roto 'i te 'âpaparaa Licence-Master-Doctorat.

'Uâ vauvau atu te Faaterehau 'ô te êa 'i te rahiraa 15 pârahi 'e vata nei nô, tuha haerehia 'iâ au 'i te faaheporaa 'â te puta arata'i 'ô te tôro'a tuati ma'i, mai teie 'i raro nei :

- 70%, 11 ia pârahiraa, nô te feiâ fâriihia 'i ni'a 'i te tapura 'o te feiâ fatu 'i te parau tû'ite bac 'e tetahi atu parau tûea ;
- 27%, 'e 4 ia pârahiraa, faataahia nô te feiâ nâ roto mai 'i te tôro'a hau atu 'i te 3 matahiti 'e 'ô tei tapurahia 'i te afata turûta.

Faatupuraa 'i te hô'ê parau tû'ite mâ'ohi nâ te feiâ 'âpee 'e te ohipa faa'eta'eta tino 'i roto 'i te nâtura

'I mua 'i te 'Âpooraahau, 'ua vauvau te faaterehau 'ô te Hâpiiraa, te û'i 'âpî 'e te Tu'aro, 'i te 'ôpuaraa faaotiraa mana nô te haamau 'i te parau tû'ite mâ'ohi nô te tôro'a 'âpee râtere, 'e te ohipa faa'eta'eta tino 'i roto 'i te nâtura, 'aore râ CPPA APPN. 'Ei parau tû'ite faito 5, tû'atiraa 'i te parau tû'ite brevet professionnel.

Te hôro'a ra te hâpii 'i te 'ite arata'i, nô te rau huru taata, nâ ni'a 'i tô na ti'araa taata tôro'a, te ohipa faa'eta'eta tino 'i roto 'i te natura, nô teie ato'a fâ, haamata'ita'i 'e te faa'ana'anatae,

mâ te âra 'i ni'a 'i te mau 'ati 'e nehenehe 'e tupu mai, 'e mâ te auraro 'i te mau faaueraa mana 'e vai nei.

'E 'ite-au-hia teie tôro'a mai te hô'ê tôro'a 'âpee taata 'eiaha râ 'ei taata arata'i ; 'inaha te taa'êraa 'ô te CCPA APPN 'e te BPP GAPPN tei te pae ia 'ô te parau pâruru 'ô teie ohipa, 'eiaha râ 'i te mâta'ita'i 'i te 'aua natura, te tihaniraa râ 'i te peu tumu mâ'ohi 'e te ti'âauraa 'i teie tôro'a.

'E roa'a teie parau tû'ite nâ roto 'i te hâpiiraa 'aore râ te faatôro'araa 'i te feiâ 'ô tei ohipa maoro 'i roto 'i teie 'âmaa ohipa, titauhia 'e toru tuhaa 'ite ohipa.

Faataahia 180 hora hâpii, 'e 6 ia hepetoma, 'e rave rahi tuhaa ohipa 'e hôro'ahia, mai te hi'opo'araa 'i te 'ite 'ô te mau vâhi mâtau pâpûhia, nâ reira te ohipa-roa-raa 'i ni'a 'i te tuhaa 'ô te faaoraraa taata.

Teie hinaaro rahi nô te faatereraa Fenua nô te maraaraa ia te pae 'ô te fâriiraa râtere, 'e te rahi ato'araa mai te feiâ arata'i râtere nâ te aru, 'e nâ te moana. Nô te faahotu 'e te haamaita'i 'i teie pae tôro'a nâ reira te parau pâruru 'i te pae tino 'ô te feiâ hâhaere nâ te natura, titauhia te hô'ê faito pâututu 'ô te feiâ hâpa'o.

Tauturu moni nâ te fare hâpiiraa tuârua 'ô Taravao

'Uâ fârii te 'Apooraahau e hôro'a 1 368 298 toata 'ei tauturu nô te tereraa ohipa 'â te hâpiiraa tuârua 'ô Taravao. Faataahia teie tapura faufaa nô te fâfâ 'i te faito paari 'ô te paturaa fare hâpii.

-0-0-0-0-0-